

גידול הבקר לבשר — לאן?

רים להעדיף „אמהות” מגדלות יותר על פני האמהות מגזע „בושה” וכדומה; מניחים שאמהות כבדות יותר יניבו גם יותר חלב והולדות שלהם יתפתחו בקצב מהיר יותר, ואף הם יגיעו למשקל כבד יותר בהגיע תורם להוצאה לשוק. אולם קשה להניח, שהפרות העתידות, צאצאי ההכלאה בפרים מגזעי הבשר יצטיינו בכושר הנבט חלב גבוה יותר משל אמותיהן.

נוסף לזה קיים קושי גדול בהרבעת „אמהות” אלה בפרים מגזעי הבשר הנ"ל. למעשה דרוש פר לכל 30 אמהות כאלה, ואין עדרי הבשר הגזעיים שבארץ יכולים לספק את מספר הפרים הדרוש, לכן יש צורך בהבאת פרים כאלה מחוץ לארץ ולשלם עבורם במטבע חוץ. החזקת פר כזה בכל מושב היא יקרה מאוד; מונוטיו בלבד יעלו כ-600 ל"י בשנה ואם נוסיף לזה גם הוצאות הטיפול בפר, עזרה וטרינרית ביטוח וכו', הרי תעלה הרבעת פרה אחת למעלה מ-25 לירות. קיים גם קושי במציאת האיש המתאים בכל מושב שיוכל לטפל בפר.

בהתחשב בכל האמור לעיל הנני בא להציע שבעדרי בקר הבשר שבמושבים אלה נשתמש בעגלים הולנדיים שמגדלים כיום בארץ לתכלית ייצור הבשר. עגלים אלה מתפתחים יפה גם בתנאי אי מרעה והם יכולו לרעות יחד עם הפרות, ובשעת הצורך, גם להרביע אותן. מחיר העגלים האלה הוא כמחיר הבקר לבשר וממילא הם יהיו זולים יותר מאשר הפרים המיוחסים מגזעי הבשר. נוסף לזה, לא יהיה כל צורך להחזיקו לאחר עונת ההרבעה, ואפשר יהיה לסטמו משך תקופה קצרה ולהוציאו לשחיטה. יש להניח שעגלי-פר כזה יחזיר את הכסף שהושקע ברכישתו בריווח נאות. לקראת עונת ההרבעות הבאה אפשר יהיה לרכוש עגל הולנדי חדש, וכך חזור חלילה.

ואשר לתוצאות הטיפוח בעגלים-פרים כאלה, הרי הן מצטיירות בערך כך:

1. צאצאי פרים הולנדיים יצליחו לייצור בשר, לא פחות מאשר צאצאי הפרים מגזעי הבשר;

כולנו זוכרים את התקופה כשהעגלים מעדרי החלב היו נשלחים בגיל של שבוע לשחיטה. במרוצת הזמן, עם עליית מחירי הבשר בשוק, חדרה ההכרה שכדאי וכדאי לגדל עגלים אלה עד הגיעם למשקל של 350—400 ק"ג. עליית מחירי הבשר בשוק גראתה כמופרות בעיני מוסדות הממשלה והוחלט לכוון ולפתח עדרי בקר מיוחדים לבשר שעיקר אספקתם תבוא מהמרעה הטבעי, ובדרך זו יוזל מחיר הבשר.

לשם כינון עדרים אלה הובאו „אמהות” מגזעים פרימיטיביים — יוגוסלבים, טורקיות וער"ביות, תוך כוונה להכליא את הגזעים האלה בפרים הרפורדיים, ברהמה וסנטה גרטרודיס. ואמנם נוכחנו שהולדות מדור ראשון להכלאה אישרו את התקוות שהלו בשיטה זו של ייצור הבשר. אולם בינתיים חלו התפתחויות חדשות במשק הבקר בארץ ובמחירי הבשר בשוק וארשה לעצמי להביע אילו ספקות ודעות שיתכן ורבים לא יסכימו להם.

עם תרחבת עדרי הבקר לבשר הוכנסו „אמהות” מהסוג הנ"ל גם למספר מושבים, כגון — גחלה, מנחת, תלמים, בית-עזרא ועוד, שלרשותם אין כמעט שטחי מרעה טבעי כלל. בשנה האחרת נת מנזיטים בקר כזה גם ל„משקי שדה”, תוך הנחה שעיקר המספוא יבוא מהפסולת או ממוצרי הלוואי של גידולי התעשייה; אולם יחד עם זה ברור כבר עכשיו שכל משק כזה ייאלץ גם להקצות כשני דונמים אדמת שלחין לגידולי מספוא כדי להשלים את מנת המזון השנתית של בקר זה. בקהל הבוקרים בארץ וכן בקרב ציבור המת-ישבים החדשים במושבים מקובלת הדעה שגידול העגלים הפריזיים-ישראליים מעדרי החלב בצורה אינטנסיבית ביותר מביא רווחים נאים אף בתנאים של היום, כשמחירי הבשר בשוק ירדו באחוזים מסויימים. עגלים אלה, כידוע, מגיעים למשקל הרצוי כבר בגיל של שנה, שנה ורבע (בתנאי הזנה אינטנסיבית), ואילו אלה המגודלים במרעה מגיעים למשקל זה רק בגיל של שנתיים ויותר.

משום כך מתגברת הנטיה אצל רבים מהבוק-

במרעה יחד עם הפרות ולמכור אותם (יתכן אף בריווח) לאחר העונה.

2. אחוז ההתעברות יהיה ללא כל ספק גבוה יותר, כי בכל עדר אפשר יהיה להחזיק גם עגלים אחדים, וכידוע פרים צעירים הם גם פוריים יותר.

3. יוגבר כושר הנבית החלב בצאצאי הכלאה זו, ובמשקי השדה תימצא גם האספקה לשמירה על התנובה משך תקופה ארוכה יותר.

4. עבור השגר המפוסם שיימכר לבשר יושגו מחירים יותר גבוהים.

מן הראוי, אם כן, שיושם לב להצעתו זו עם כינון עדרי הבקר לבשר בהתישבות החודשה.

צבי מרגלית

מדריך חבלי לבקר

2. הפרות המעורבות שתגודלנה מפרים הולנדיים אלה תנבנה ללא כל ספק יותר חלב מאשר הפרות המעורבות מפרי הבשר. הודות לזה יהנו הוולדות שיגודלו לבשר (הזכרים) לכמויות גדולות יותר של חלב, מה שישפיע גם על גדילתם המהירה; ולאחר הגמילה, ואולי לפני זה, יוכלו בעלי הפרות גם לחלוב כ-2—3 ליטר חלב לצרכי הבית; וגם בזה אין לזלזל כל עיקר.

מן הראוי לציין עוד שבשוק הבשר בארץ מעדיפים את העגלים המעורבים מצאצאי הפרים ההולנדיים על פני הגזעים האחרים ואף משלמים עבורם מחירים גבוהים יותר.

בין היתרונות שבשיטה זו אמנה איפוא סעיפים דלהלן:

1. הרבעת הפרות לא תעלה בכסף כלל, כי העגלים ההולנדיים האלה אפשר יהיה להחזיק

זו פות

• עצת כלכלנים לחקלאים באמריקה: ישאף כל איכר לכך שהכנסת הברוטו מהמשק תהי **לפחות פי שניים** מההכנסה נטו, אליה הוא חותר.

• ידוע הדבר שמוג אויר הם גורם לירידה באחוזי השומן שבחלב. ניסויים ותצפיות שונות הוכיחו שכל ירידת חום של 5.5 מ"צ בתחומי הטמפרטורות של 16° ו-17° מביאה עמה עליה בשומן כדי 0.2%.

• מומחי תזונה בהמות הבית קבעו על יסוד ניסויים מהומן האחרון שערבן המזוני של שזרות התירס שווה ל-3/5 של גרגרי התירס.

• בשנת 1957 הורעו בארצות הברית 6 מיליון פרות חלב.

• מדענים גרמנים מודיעים שהצליחו לייצר משקה תוסס של חלב המוצ' שנתקבל יפה בשוק. בשווייץ הוציאו לשוק משקה מירגינה בלתי אלכוהולי, מקציף, בעל גוון חום-צהבהב שנקלט יפה בשוק המשקאות הקלים.

• פרת החלב היא היצרן היעיל ביותר של סידן; היא מייצרת פי עשר מאשר התרנגולת. שנחשבת כבעל החיים ה"זריז" ביותר בייצור הסידן מהמזון הנאכל.

• המבנים לנפש הפרה אומרים שחיכתה של פרה מרוצה ושמחה בחלקה מתבטא בזקיפת תאווניים והטייתם קדימה ובהברקת עיניה.

• חמרי המזון שבחלב שחינם כה חשובים בתזונה הילדים, דרושים גם לבני אדם מבוגרים, אם כי לא תמיד בכמויות כה גדולות. הילדים זקוקים לליטר חלב ביום כדי לספק את צריכתם בסידן והמבוגרים זקוקים לחצי ליטר לפחות.